

Vasaramäen yhtenäiskoulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

1. Suunnitelman tarkoitus

Vuodesta 2015 lähtien tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien laadinta on kuulunut koulutuksen järjestäjän velvollisuuksiin (Tasa-arvolaki 609/1986; Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014). Suunnitelmat voivat olla erillisiä asiakirjoja, yhdistyä keskenään tai voivat sisältyä liitteenä johonkin muuhun asiakirjaan, kuten paikalliseen opetussuunnitelmaan (Opetushallitus).

Tasa-arvosuunnitelman tarkoitus on tukea sukupuolten tasa-arvon edistämistä koulun arjessa sekä ennaltaehkäistä sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella tapahtuvaa syrjintää. Tasa-arvosuunnitelmalla pyritään varmistamaan se, että kouluissa ja oppilaitoksissa tehdään järjestelmällistä työtä tasa-arvon edistämiseksi. Suunnitelman on tärkeää perustua koulun ja sen oppilaiden tarpeisiin, sillä se edistää sitoutumista tasa-arvon edistämiseen. (Tasa-arvovaltuutettu.fi.) Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) taas velvoittaa yhdenvertaisuuden arvioimiseen oppilaitoksen toiminnassa sekä toimenpiteisiin ryhtymiseen yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Tasa-arvolaki (609/1986) ja yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) velvoittavat tiettyjen elementtien sisällyttämistä suunnitelmaan. Tasa-arvosuunnitelmassa tulee olla selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta (esimerkiksi kyselyn tai keskustelutilaisuuden perusteella), tarvittavat toimenpiteet sekä arvio aikaisempaan suunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista (Tasa-arvolaki 609/1986). Yhdenvertaisuussuunnitelmaan tulee sisällyttää toiminnan vaikutusten arviointi huomioiden eri väestöryhmät ja yleinen taso sekä tarvittavat toimenpiteet yhdenvertaisuuden edistämiseksi (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014; Opetushallitus).

2. Arvot, lakiperusta ja käsitteet

Tasa-arvolaki (609/1986) on säädetty edistämään naisten ja miesten välistä tasa-arvoa, estämään sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää sekä parantamaan naisten asemaa erityisesti työelämässä. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoitus taas on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää. Näihin lakeihin perustuen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien tulee vastata tarpeeseen edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta oppilaitoksissa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Turun kaupungin arvoihin kuuluu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen kaikessa toiminnassa ja se on sisällytetty kaupunkistrategiaan (Turun kaupunki 2022). Turun kaupungin omassa toiminnallisessa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmassa koulumaailmaan liittyviksi toimenpiteiksi on määritetty pysyvien toimintamallien luominen koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi, lukion opetussuunnitelmassa yhdenvertaisuuden, kielitietoisuuden ja S2-tason esille nostaminen, henkilöstön osaamisen edistäminen yhdenvertaisuutta, tasa-arvoisuutta, sukupuolten moninaisuutta ja normitietoista pedagogiikkaa

koskevia koulutuksia ja työpajoja järjestämällä sekä väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ennalta ehkäiseminen ja siihen puuttuminen luomalla selkeä toimintamalli (Turun kaupunki 2024). Turun kaupunki siis kannustaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen myös koulumaailmassa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien kannalta oleellisia käsitteitä ovat yhdenvertaisuus, tasa-arvo sekä syrjintä, jotka avataan seuraavaksi.

Yhdenvertaisuus: Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja

vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä (Yhdenvertaisuus.fi).

Tasa-arvo: Tila, jossa kaikkien ihmisten poliittiset ja sosiaaliset oikeudet, mahdollisuudet ja resurssit ovat jakautuneet tasapuolisesti. Tasa-arvo eroaa yhdenvertaisuudesta siten, että yhdenvertaisuudessa on usein kyse yksilötason oikeudellisesta kysymyksestä. (THL.) Lainsäädännössä viitataan naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon sekä sukupuoli-identiteetistä ja sukupuolen ilmaisusta johtuvan syrjinnän poistamiseen (Rauhankasvatusinstituutti 2016).

Syrjintä: Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansallisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintää on välitöntä, välillistä, häirintää, kohtuullisten mukautusten epäämistä sekä ohje tai käsky syrjiä (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014).

Taustaa

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta velvoittaa kouluja ja oppilaitoksia laatimaan tasa-arvosuunnitelman myös perusopetusta antavissa oppilaitoksissa. Yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että kouluilla ja oppilaitoksilla pitää olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja että kouluissa tehdään järjestelmällistä tasa-arvotyötä. **Tasa-arvon** edistäminen kouluissa tarkoittaa sitä, että tyttöjä ja poikia kohdellaan tasapuolisesti sekä ilman syrjintää koulupäivän kaikissa tilanteissa. **Yhdenvertainen** kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista. (OPS 2016)

Koulussa laadittava tasa-arvosuunnitelma on työkalu, joka ennaltaehkäisee sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää ja tukee sukupuolten tasa-arvon edistämistä koulun arjessa. Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa ei saa esiintyä syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn, kuten iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella. Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työlainsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltoa eri elämänalueilla.

Tasa-arvon edistämässä ei ole kyse vain oikeudenmukaisuuden toteuttamisesta, vaan myös edellytysten luomisesta ja koko koulun toimintakulttuurin kehittämisestä viihtyisän ja motivoivan oppimisympäristön syntymiseksi. Kun kaikkien osaamista ja työtä arvostetaan oikeudenmukaisesti, edistää se oppilaiden hyvinvointia ja kouluviihtyvyyttä. Sitoutuminen tasa-arvoa edistävään toimintakulttuuriin on kaikkien koulussa toimivien henkilöiden velvollisuus.

3. Aiemman suunnitelman arviointi

Vasaramäen koulun aiemman suunnitelman keskeisinä kehittämisalueita olivat

- syrjinnän tunnistaminen ja siihen puuttuminen
- toiminnan ja käytäntöjen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteutuminen
- osallisuuden lisääminen.

Vasaramäen kouluissa huolehditaan, että oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Luokkatunteja pidetään säännöllisesti. Lisätään eri opettajien välillä yhteistyötä ja otetaan erityisopettajat mukaan suunnitteluun. Opettajat käyttävät eri opetustekniikoita eri oppimistyylien mukaisesti erilaiset oppijat huomioiden. Opettajia kannustetaan hakeutumaan koulutukseen tarpeen mukaan.

Opetuksessa käytettävät työvälineet, työaineet ja oppimateriaalit ovat kaikkien oppilaiden saatavilla. Oppilaat eivät saa joutua epätasa-arvoiseen asemaan esimerkiksi sen vuoksi, että osalla oppilaista on käytettävissä omia digitaalisia laitteita. Turussa kaikilla 4.-6. luokan oppilailla on käytössään ipadit ja 7.-9. luokkien oppilailla läppärit.

Oppilashuollon palveluiden tulee olla jokaiselle oppilaalle yhdenvertaisesti saavutettavissa. Kaikilla oppilailla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Vasaramäen koulussa puututaan kiusaamiseen sitouttamalla kaikki koulun aikuiset kiusaamisen vastaiseen työhön.

Vaikka opetus on mahdollisimman sukupuolineutraalia eli oppilaiden sukupuoleen kiinnitetään mahdollisimman vähän huomiota, otetaan opetuksessa myös huomioon ns. sukupuolisensitiivisyys eli tavoitteena on tunnistaa tyttöjen ja poikien erilaiset tarpeet eri ikä- ja kehitysvaiheissa. Opiskeluolot järjestetään sellaisiksi, että ne sopivat sekä tytöille että pojille. Mahdollista seksuaalista häirintää seurataan koulussamme tarkasti.

Opintosuoritusten arviointi perustuu opetussuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseen. Oppilaan ikätaso huomioiden oppilasta ohjataan asettamaan myös itse tavoitteita omalle oppimiselleen. Arvioinnissa ei verrata oppilaiden suorituksia toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opettajat antavat oppilaille säännöllisesti palautetta edistymisestä. Oppilaalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan erilaisilla tavoilla monipuolisesti.

Käyttäytyminen huomioidaan arvioinnissa erikseen, eikä oppilaan käytös vaikuta yksittäisestä oppiaineesta saatavaan arvosanaan. Oppilaalla on oikeus saada tietoa opettajalta arviointiperusteiden soveltamisesta oppilaan arvosanaan. Perusopetuksen päättöarvosanat annetaan yhdenvertaisin perustein. Koulun sisällä on yhtenäinen arviointikulttuuri.

4. Suunnitelman laadinta ja tiedottaminen

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa päivitetään lukuvuoden 2024-2025 aikana toteuttamalla teemaan liittyvä kysely ja analysoimalla sen tuloksia. Suunnitelman päivittämistyössä osallistetaan ja kuullaan oppilaita, huoltajia ja henkilöstöä. Osallistamisen välineinä ja kanavina käytetään kyselyitä, olemassa olevia toimintarakenteita (oppilaskunnan hallitukset, vanhempainyhdistys, työyhteisön tiimirakenne, KOR)

5. Nykytilan kuvailu

Opetuksen järjestäminen

Vasaramäen koulun yhdenvertaisuuskyselyn tuloksia luokilla 1-4 sekä 5-9.

Kysely teetetty syyslukukauden 2022 aikana.

1=täysin eri mieltä, 2=melko eri mieltä, 3=melko samaa mieltä, 4=täysin samaa mieltä	2022	2022
	1.-4.lk	5.-9. lk
1. Koulun aikuiset kohtelevat minua reilusti.	3,6	3,3
2. Saan oppitunneilla apua, jos tarvitsen sitä.	3,6	3,5
3. Voin itse päättää joistakin kouluasioistani (esim. työtavat, materiaalit, ajankäyttö).	2,9	2,8
4. Voin vaikuttaa yhteisiin asioihin koulussa.	3,1	2,8
5. Voin koulussa näyttää monella tavalla, mitä osaan.	3,4	3,1
6. Saan oppimisestani oikeudenmukaista palautetta.	3,6	3,2
7. Minua ei kiusata ihonvärini tai kulttuurini takia.	3,7	3,7
8. Minua ei kiusata uskontoni tai vakaumukseni takia.	3,7	3,7
9. Minua ei kiusata erilaisuuteni (esim. ulkonäkö, sairaus, harrastukset, mieltymykset) takia.	3,5	3,4
10. Koulussamme otetaan huomioon oppilaiden terveyteen liittyvät rajoitteet (esim. allergiat ja vammat).	3,7	3,4
Koko kyselyn keskiarvo	3,5	3,3

Vasaramäen yhtenäiskoulun tavoitteet ja toimenpiteet yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Tämän yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteet pohjautuvat oppilaille suunnattujen Turun kaupungin perusopetuksen yhdenvertaisuuskyselyn tuloksiin.

Tavoitteet:

- Lisätä oppilaiden mahdollisuuksia päättää omista kouluasioistaan.
- Lisätä oppilaiden mahdollisuuksia vaikuttaa yhteisiin asioihin koulussa
- Ylläpitää ja kehittää toimiviksi havaittuja käytänteitä Vasaramäen koulussa.

Toimenpiteet:

Perusopetuksen yhdenvertaisuuskyselyn tulosten perusteella monet yhdenvertaisuutta lisäävät tekijät ja toimintatavat toteutuvat jo nykyisin koulussamme hyvin.

1.8.2016 voimaan astunut uusi opetussuunnitelma lisää monin tavoin oppilaiden mahdollisuuksia päättää ja vaikuttaa niin omiin kuin yhteisiin kouluasioihin. Tällaisia mahdollisuuksia tuovat tullessaan mm. seuraavat opetussuunnitelman sisältyvät asiat: laaja-alainen osaaminen, monialaiset oppimiskokonaisuudet, luokkatunnit, valinnaisaineiden valitseminen, opetuksen ja arvioinnin monipuolistuminen sekä oppilaiden itse- ja vertaisarvioinnin lisääntyminen.

Oppilaskuntatoiminnan kautta pyritään edelleen lisäämään oppilaiden mielipiteiden ja toiveiden huomioon ottamista koulua koskevissa asioissa. Koulussamme kokoontuvat säännöllisesti ylä- ja alakoulun oppilaskunnan hallitukset (OPPA). Oppilaskunnan hallitus tuo oppilaiden hyvinvointiin liittyviä teemoja käsiteltäviksi luokkatunneille. Oppilaskunnan edustajat ovat esillä koulumme arjessa myös tiedotus- ja organisointitehtävissä ja heidät otetaan mukaan erilaisten teema- ja tapahtumapäivien suunnitteluun ja toteutukseen. Pitkän ajan tavoitteena koulussamme on lisätä yhteisöllisyyttä ja yhtenäiskoulun me-henkeä sekä henkilökunnan että oppilaiden tasolla. Koulussamme on myös tukioppilastoimintaa. Tukioppilaat ovat saaneet koulutusta yhdenvertaisuuteen ja suvaitsevaisuuteen sekä niiden edistämiseen liittyen.

Toimintaohje syrjintä- ja häirintätilanteissa

Syrjintää ja häirintää pyritään aktiivisesti ennaltaehkäisemään seuraavin toimenpitein:

- Luokissa keskustellaan syrjintään ja häirintään liittyvistä asioista.
- Luokkaan ja kouluun saapuvien uusien oppilaiden sopeutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.
- Koululla on kiusaamistapausten käsittelyyn selkeät toimintaohjeet.

Vastuuhenkilönä syrjintä- ja häirintätilanteissa on se koulun aikuinen, joka syrjinnän tai häirinnän havaitsee tai saa asiasta tiedon. Asianosaisten kanssa keskustellaan ja tapahtumat kirjataan muistiin. Kirjaamisessa pyritään käyttämään ensisijaisesti Wilman kasvatuskeskustelulomaketta. Tarpeen vaatiessa syrjinnästä ja häirinnästä ilmoitetaan huoltajille, joille järjestetään mahdollisuus tulla kuulluksi. Tilanteen seurannasta sovitaan yhdessä. Oppilashuollon työntekijät huolehtivat, että asianosaisille tarjotaan tarvittaessa tukea.

Yhdenvertaisuuden edistämiseen liittyvä seuranta

Koulujen tulee aktiivisesti arvioida tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista. Koulun toiminnan kehittämiseen tähtäävä suunnitelmallinen sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävä työ tehdään aina yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Oppilaat osallistetaan koulussa tehtävään suunnitelmalliseen työhön lasten ikä ja kehitys huomioiden.

Turun kaupungin perusopetuksen koulukohtaiset yhdenvertaisuuskyselyt toteutetaan säännöllisesti.

Koulussa tehdyn kartoituksen perusteella sovitaan kehittämiskohteet ja toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään vuosittain lukuvuosisuunnitelman yhteydessä.